„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 33. (609) Неділя, дня 20. Вересня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

Ад…
„Україн…
Кон…
Ціна…
Рахун…
а замо… …без
застороги годиться на це.

Передплата вкраю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чвет'річно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., $^1/_2$ — 40 к. ч. $^1/_4$ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, $^1/_2$ — 35ф., $^1/_4$ — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, $^1/_2$ — 6 мк. $^1/_4$ — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, $^1/_2$ — 50 б. ф. $^1/_4$ — 30 б. ф. Для Америки $2^1/_2$ ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Др. Ол. БАБІЙ.

Справа церкви.

III.

На закінчення цієї статті слідби торкнутися справи відносин між українським духовенством і народом. Справа ця аж надто складна. Неправдою є, буцімто ці відносини є такі ворожі, як це здається комуністам, і неправдою є, що відносини між духовенством і народом, особливо на селі, є патріярхально-ідилічні, як колись перед війною.

Життя зробило своє діло, східня революція мала чималий вплив на зміну настроїв на селі. З хвилею, коли народні низи цілком слушно починають прозрівати, рватися до активного громадського життя, з хвилею, як простолюддя починає виступати на арену суспільного життя, це простолюддя виявляє певні свої домагання, підносить голос у обороні своїх інтересів, і тому це простолюддя бажалоби бачити духовенство в своїх рядах, бачити в духовенстві співтворця народньої долі.

І ми знаємо, що там, де священик направду злився душею з народом, де він веде працю не лиш у церкві, а й поза церквою в читальні чи кооперативі, там нарід бодай інстинктовно вичуває в духовенстві корисний чинник суспільного життя. Там панує часто справді ідилічна згода й любов між селом і парохією.

Але де селянин, що слухає в неділю в церкві проповіди про любов ближніх, про рівність усіх перед Богом, про святість убожества, а між словами священика та його ділами й життям бачить пропасть, бо священик знає селянина тільки тоді, як цей пологджує з ним рахунки за треби, похорони й богослуження, там у селі наростає свідомість, що духовенство й селянство це дві, ворожі собі верстви, з яких одна тільки прагне жити коштом другої.

Не вистарчить нарікати на народню невдячність і в кожнім обяві активности народу добачувати „більшовизм“. Треба вглянути в причини внутрішнонаціональних конфліктів, які розбивають нашу націю. А причини ті ясні й прості: наше духовенство, а то й не лише наше, вважає часто Христові слова якимсь зерном, яке вистарчить засівати в проповідях і на тім кінчалася часто робота цього духовенства. Християнізм лишався все десь в абстракті, був містичною мрією, яка мало формулувала наше суспільне, економічне життя.

І дійсність мститься. Виринають з конечности політичні партії, які хапають у руки якраз ту реальну економічну дійсність і формують її на свій лад. Життя не терпить порожнечі, і коли світ церковний не в силі був кермувати соціяльним, економічним життям, то ним мусить кермувати хтось інший.

Досі ми бачили мало християн на ділі, на практиці. Тому християнізм хоче заступити соціялізм і комунізм.

Бо знаємо, що є в світі безліч міліонерів, які мають слова Христа на устах, а на ділі вони використовують народні маси зовсім не по християнськи.

І ось тому наше національне життя, а тим самим відносини між церквою й народом повинні формуватися не по лінії слів, абстракцій, теорій, а по лінії, на якій безоглядно щирі й чесні національні верхи, злившися з народом, перетворюють український хаос в солідарне суспільство, солідарне не лиш в проповідях, а в реальному житті — в економічних і суспільних потребах членів нації.

Не сміємо закривати очей на те, що між частиною духовенства, особливо старшого покоління, часто ще покутує дух передвоєнного аристократизму, навіть зґідливого відношення до простолюддя та повна іґнорація пекучих потреб села, економіки головно. Знаємо, що й нині чимало священиків старого покоління уважає ганьбою видати дочку за селянського сина, хочби він був ґенієм. Може хтось скаже, що це дрібниці, але дрібниці говорять найкраще про людину й про цілу суспільну верству.

Десять літ по революції пора і в Галичині на переоцінку старих цінностей, традиційних, заплісвілих поглядів.

Без тієї переоцінки цінностей навіть у дрібницях, без виметення брехні й фальшу у відносинах наших суспільних верстов ми не спинимо большовицької зарази й не діждемся побіди українського націоналізму.

Засідання Союза Народів у Женеві.

Дня 7. вересня перед полуднем отворив теперішній предсідник Ради Союзу Народів еспанський міністер Лєру XII. з черги загальне Зібрання Союзу Народів. На це зібрання приїхав і французький міністер закорд. справ Бріян, хоча довго не було певним, чи він поїде до Женеви. Бріян промовляв перший над річним звітом із діяльности Ліґи Націй. Цілий перший тиждень нарад у Женеві виявив, що Ліґа Націй, ця міжнародна установа нікого не задоволяє, що вона богато говорить, але говорить неясно, незрозуміло, хаотично і не доходить до ніяких рішень. Женева не лічить ні політичних ні господарських недуг, але губить сама себе ядовими балачками й роздумуваннями біля ліжка хорого, цілого світа.

Деякі члени Ліґи, як німецький міністер Курціюс, отверто заявляють, що як Союз Народів не вирішить справи зменшення світових збровнь і не збільшить безпеки на цілому світі, то дальше існування Союза Народів цілком злишне. Про справу розброєння йшли на зібранні балачки майже цілий тиждень. Анґлія закидала Франції, що вона найбільше винна, що досі кілька разів відкладалося міжнародні конференції про загальне розброєння. А Франція домагається, щоби перед такою конференцією прийшло до повного порозуміння поміж поодинокими державами, щоби вони всі зобовязалися стояти на сторожі того політичного стану в Европі, який настав після світової війни. Іншими словами, щоби всі держави признали провідну ролю Франції і погодилися з цим фактом. А з другого боку Німеччина, Італія, а в части також Анґлія домагаються вирішення справи розброєнь без огляду на те, в який спосіб договоряться потому держави про свої політичні взаємовідносини. В часі нарад у Женеві дали ті три держави до зрозуміння, що Союз Народів утратив авторитет і повагу в світі, та що до цього причинилася в першу чергу Франція, яка все вигадує якісь нові пляни, аби лише відложити справу розброєнь.

Хоча Бріян у своїй промові згадував про приготовання до будучої конференції розоброєнь, яка має зібратися у 1932. році, хоча протестував проти всяких намірів відложення чи відкликання тої конференції, то мабуть справа загального розброєння не буде скоро вирішена. Правдоподібно мусять у цю справу вмішатися Зєдинені Держави Північної Америки, які одинокі можуть натискати на Францію, бо Франція є їх довжником.

Шведський учений про Польщу.

Шведський учений соціольоґ барон С. фон Гольштайн зїздив недавно всю Польщу. Тепер повернувши до дому ділиться з своїми земляками враженнями з подорожі. Між іншим пише він дуже богато в пресі про це. Менше більше пише він таке про Польщу: коли лише хтось раз проїдеться по Польщі, то йому аж у голові закрутиться від тих усіх противорічностей, що там панують. Мають Поляки гарну конституцію, але лиш на папері. На практиці є зовсім що іншого. Польський диктатор навмисно грає ролю якогось таємничого сфінкса. Польська дипльоматія ізолює країну по всім правилам від окруження там, де їй належалоб шукати опертя. Нелад, бідність і загальний занепад дуже погано назовні закриті. З нагоди ріжних антантських свят відбуваються величезні паради, а військовий буджет виносить коло 1 міліярда в той час, коли країна має дефіцит в 400 міліонів. Мешканців має Польща щось коло 30 міліонів, але майже половина з того — це нельояльні до держави національні меншини. Це не є держава національностей, як її собі уявляв Вільзон зі своїм самовизначенням народів. Це сцентралізована національна держава. В мальовничому Кракові з його середновічними традиціями повно обдертих жебраків та селян, а за те на півночі чужі інженери думають над тим, якби то розбудувати наймодернішу пристань для Польщі. Загально Польща має таке положення, що вона мусілаб бути лучником між Сходом та Заходом. На ділі одначе в Польщі розбудовується получення між Північчю та Полуднем. На порядку дня там є гарматні сальви та великі паради на гробі незнаного вояка. За військом стоять зі своїми возиками та нужденними виголодженими шкапами селяне та Жиди.

Чи це є воскресша після віків неволі Польща, яку оспівували наші поети? Чи це має бути наш партнер у балтійській політиці, що в останніх часах народилась на світ?

Дуже можливо, що визволення ділає на зріст старих предківських слабостей, легкодушности і сварливости.

Що чувати в світі?

Домашня війна в Чілє. Глибокі потрясення, які обмотують почавши від минулого року безупинно південно-американські держави, захопили теж перед двома тижнями републику Чілє. Домашня війна назрівала там довший час й лише завдяки сильній державній орґанізації, яку має Чілє, вибухла вона щойно тепер. Підклад чілійської революції чи домашньої війни такий самий як і в інших південно-американських републиках, а саме загальна господарська скрута й нагле зубожіння населення. Чілє було довгий час головним доставцем салітри для цілого світа й з продажі того штучного навозу населення дуже швидко богатіло. Дійшло до того, що шістьдесять відсотків населення звязало свою долю з продукцією й вивозом салітри. Колиж на світових ринках показалися нові азотові витвори як конкуренти салітри, скінчилися для Чілє й його населення добрі часи. Одно по другім почали падати великі підприємства для виробу й вивозу салітри, а брак закордонних кредитів добив цей чілійський промисл до решти. Перехід великої кількости населення з продукції салітри на хліборобську продукцію не пішов легко, а то тимбільше, що конечність цього переходу припала якраз на такий час, коли рільництво на цілім світі переживає найтяжшу скруту. Вистане сказати, що чілійське селянство та великі землевласники не збирали минулого року збіжа з піль, щоби не збільшувати видатків, бо не було найменшої надії, щоби вернулися.

У таких умовах революція була неминуча. Її вибух прискорив президент Чілє, що видав закон про підвишку вивозових і привозових мит та наложив новий ґрунтовий податок. Коли негодовання з цього приводу перекинулося також на армію, спалахнула революція. Матроси фльоти збунтувалися проти знижки платень, а сухопутна армія приєдналася до революції; повітряні військові сили, жандармерія й часть фльоти станули по стороні уряду. Збунтовану частину фльоти збомбардували вислані на неї літаки, а через те головні сили революціонерів програли. Революція на разі поконана, але це

Наслідки недбальства управ наших кооператив.

Листи, посилки й інше, адресовані до наших кооператив, почавши від 1. вересня ц. р., масово повертаються до Львова з написом: „zwrot", „brak pełnomocnictwa".

З того виходить, що богато кооператив не визначило ще „почтових повновласників" і не зложило у відповідних почтових урядах почтових повновластей, про які писалося в чч. 33 - 34 ГКЧ. Таким занедбанням цілий ряд кооператив відрізав себе від почтових зносин з цілим світом.

Ревізійний Союз Українських Кооператив поручає Управам негайно виставити почтові повновласти, як то подано у згаданому числі ГКЧ.

Ширіть „Український Голос"!

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 3)

Вчорашні й нинішні.

5. ЛОВИ.

Завзятішого мисливого від отця Гринишина не було. Здається із смертної постелі бувби встав, щоби на лови піти.

В парохіяльнім домі його особиста кімната то дійсний арсенал. Повно рушниць, пістолів і хто зна, якого лиха. Аж моторошно було у цю кімнату зайти. Але за те хто доступив тої чести, що його отець Гринишин до тої кімнати пустив, на віки вічні зненавидів і лови й зброю, а то й самого отця Гринишина.

Мусів вислухати довгу, предовгу історію про вбиття одним стрілом двох величезних диків, про оборону отця Гринишина перед вовками, що напали на парохіяльний дім зимою й сотню інших історій.

Злобні люди говорили вправді, що ті два дики, то звичайні, обмазані в болоті поросята Яцка Савки, за які отцю Гринишинові довелося солено заплатити.

Говорили також злобні люди, що ті прогнані вовки, то звичайні мужицькі собаки, що позбігалися на парохіяльне подвіря й вели завзятий бій між собою за ласки сліпої сучки отця Гринишина, та чого то завидні люди не видумають?

На всякий випадок ліпшого мисливого у Качорівці не було.

До помочі мав отець Гринишин дяка. Старий вже дідуган був. Так само присліпкуватий, як отець Гринишин і також лови любив.

І звірину вимишкував і припильнував і знати дав все. Пані Гринишинова говорила вправді, що дяк то злий дух, що її чоловіка на лихе наводить, але хтоби там бабського базікання слухав.

Тому ані дяк, ані стець Гринишин того балакання собі до серця не брали й полювали, коли лиш попало.

Всі ворони зі села вистрашили, а пси, коти й свині оминали парохіяльне подвіря за десяту межу.

— — — — — — — — — — — — —

Були вже пізні жнива, як Домчиній невістці померлося. Жнива — жнивами, але заупокійну службу божу треба було відправити.

Було то трохи не на руку старій Домці, бо жнива, шкода часу, а ще більше було не на руку отцю Гринишинові, бо дяк винюхав якраз десь у полі куропатви.

Взяв отець Гринишин до відправи паламаря, а дяка післав шукати й стежити за куропатвами. А сам скоро службу читає, бож куропатва не жде!

Вже до „Отченаш" дочитав, а тут прибігає дяк у церкву. Киває головою та руками й шепоче: „Є". Скоренько покінчив отець Гринишин і ще паламар не скінчив „Вічную память" витягати, як вже оба мисливі нишком, хильцем на Вавринове поле манджали. Там поміж копами збіжа куропатви присіли. Ціла їх купка, як казав дяк. Сім курок з когутом.

Йде отець Гринишин, стрільбу набив і поміж копами скрадається. Хильцем. Присідає, сунеться, щоби звірини не сполошити. Піт з чола ллється, довга ряса поміж ногами плентається, але за те куропатви будуть. Дібрався врешті так, що побачив стадо. Згорбився, примірюється і — нараз як довгий на землі опинився, а стрільба обсипала шротом дяка, що з противного боку скрадався.

На стерниску, бачите, паслися вівці, а між ними й баран. А той, як побачив, що отець Гринишин так підсідається та підповзує, думав, що то хто із ним дражниться, підбіг і що сили отця Гринишина у немовне місце головою бухнув, як раз, як той стріляти намірився. Куропатви втікли, а дяк довго — довго памятку по єгомостевих ловах у шкірі носив.

6. ВСЕ НЕВЛАД.

I.

Тямив старий Іван ще зперед війни, що не дуже то добре пхатися до виборів. Ще давніше, як вибирали куріями, варта було бути виборцем. Можна було заробити яку десятку, дві, а як виборець вмів крутити так, що явився до виборів в останній хвилі, то можна було часом і пятьдесятку заробити. А при тім чоловік напився й пива й горівки, закусив ковбасою, чи студенцем тай доброго тютюну покурив.

Але як прийшло то нове голосування, де вже всі голосували, то чоловік і ринського не заробив. Ще й часами можна було по голові чи по пиці обірвати.

Тому як прийшли вибори у двацять другому році, Іван рішив триматися оподалік. Тимбільше, що з тими виборами щось непевне було. І люди щось там на вухо собі шепотіли й панотець щось неохотно про них говорив. Годі було догадатися правди. А як ще ціле село заявило, що не буде голосувати, а до голосування треба було йти аж у друге село, то й Іван рішив також, що до голосування не піде.

В день виборів ціле село немовби вимерло. Деякі люди сиділи дома, до церкви навіть не пішли. Іван у церкві був, а з церкви домів пошкандибав. Дома жінка приладила обід, та ледво домашні за стіл позасідали, на порозі явився поліцай.

— Ану, гайда до голосування, — каже.

— Е, та де там вже нам, панцю, в тото бавитися, — каже Іван. — Хай там вже інші, молодші.

— Марш мені в тій хвили до голосування, бо буде біда.

не значить ще, що в краю запанує вже спокій і що Чіле вже забезпечене від дальших переворотів. Це тим більше, що в цій країні перехрещуються політичні впливи кількох світових потуг, з яких кожна буде старатися розбурхати сильні і без того пристрасти населення.

Невдачі німецької закордонної політики. В останніх тижнях посипався на німецьку закордонну політику цілий ряд важких ударів, а на голову німецького міністра закордонних справ Курціюса падуть прокльони, погрози й рішучі домагання, щоби уступав. Найбільшою невдачею німецької закордонної політики було, що Курціюс мусів у Женеві зречися свого власного пляну про німецько-австрійську митну унію. Не можна також уважати за байдужну для німецької закордонної політики річ, що між Францією й Совітами заключено договір про взаємну незайманість. Тимбільше, що німецько-большевицький договір із Рапалльо був довгий час одним із важних козирів у руках Німеччини, як вона вела балачки з Францією чи іншими державами. Цей козир саме тепер Франція вибила з рук Німеччини.

Значним ослабленням Німеччини в міжнародній політичній грі треба також уважати упадок прихильного для змагань Німеччини англійського уряду партії праці. Теперішній уряд, оскільки не буде ставати поперек німецьким політичним плянам, то поставиться до них бодай з упередженням. До впливів в Англії прийшли люди з консервативного табору, який був носієм ідеї війни й розгрому Німеччини. Немаловажним фактом для німецької закордонної політики є й те, що американський президент Гувер заявився в останніх часах проти ревізії останніх мирових договорів. А якраз ревізія цих договорів, що кривдять Німеччину, була й є угольним каменем усеї німецької закордонної політики. Отже не диво, що більшість німецьких партій домагається уступлення міністра закордонних справ. У цю справу Німеччини вмішалася — як це не дивно — й Франція, яка висловилася проти уступлення Курціюса. Ця обставина сама собою доказує, як сильно узалежнилася Німеччина за часів урядування Курціюса від французької політики. А це є ще одним, і то найважнішим промахом німецької закордонної політики.

Францувько-большевицький договір. Договір про взаємну незайманість між Францією й Совітами підписали вже урядово обі сторони. Цей договір має бути частинно оголошений після доведення до кінця балачок у справі торговельного договору. Втаємничені ґазетні жерела повідомляють, що в французько-большевицькому договорі є між інш., що колиб одна сторона зачала війну з одним із союзників другої сторони, то договір можна зараз розвязати.

Ця засторога має на меті забезпечити Польщу перед оружним нападом большевиків.

З польських справ.

Які злочини й переступства підпадають під наглі суди? Після 31. арт. розпорядку президента підпадають під наглі суди такі переступства: шпигунство; бунт (опір владі насильними засобами); злобне ушкодження чужої власности, якщо шкода виносить понад 200 зл., або повстає небезпека для життя, здоровля й безпеки людей чи в більшім розмірі для майна; злобне ушкодження залізниці та її приладів; злобні занедбання при залізниці або машинах, через що повстає небезпека для здоровля людей або в більшому розмірі для майна; злобне ушкодження державних телеґрафів; убивство; забиття при грабунку; підпал; крадіж зі зброєю в руках чи іншими приладами, що загрожують особистій безпеці; крадіж при помочи небезпечної погрози, щоби задержати вкрадену річ; грабунок; уживання й передержування вибухових матеріялів та військова, політична, дипльоматична й господарська шпіонажа.

Розпорядок про введення наглих судів входить у життя у поодиноких місцевостях найближчого дня після його оголошення в повітовому місті, без огляду на те, коли це введення наглих судів проголошено в поодиноких місцевостях, що належать до дотичного повіту.

Загальний перепис населення. Рада міністрів ухвалила, що загальний перепис населення відбудеться дня 9. грудня. Переведуть його у вузшому розмірі як 1921. р., бо тепер не будуть списувати рільничих, лісових ні огородничих господарств ані домашних звірят, лише обмежаться до спису населення, будинків, недвижимостей, мешкань і місцевостей.

Зменшення доходів з монополів. За чотири місяці (квітень—липень) дав спиритусовий монополь у 1929. році 137 міл. доходу, а в 1931. р. лише 76 міліон. В тім самім часі дав тютюневий монополь — в 1929. р. 183 міліони, а в 1931. році лише 118 міл.

Буджетовий недобір у серпні та фінансове положення. Скарбові доходи за місяць серпень виносили 169 міл. 100 тисяч, а видатки 182 міл. 500 тисяч, так що буджетовий недобір за серпень виносить 13 міліонів 400 тисяч. Хоча серпень не є звичайно добрим місяцем для доходів, всеж таки у минулому році приніс серпень 215 міліонів доходу, себто 46 міліонів більше, як цего року Сегорічний дохід у серпні це найменший місячний дохід скарбу за останніх пять літ.

Буджетовий недобір за 5 місяців цего року виносить 135 міліонів 600 тисяч, так що за половину року буде певно виносити 150 міліонів; буде це сума майже тричі більша від недобору за 1931. рік.

Ані вбивники ані Українці. Нарешті скінчилася комедія з двома молодцями, що їх придержали у Ризі як здогадних вбивників пок. Голуфка. Були це два студенти Поляки, що не мали грошей, а хотіли побачити світа. Коли показалося, що вони цілком непричасні до ніякого вбивства, вислали їх з Риґи до Польщі. Тут у Варшаві переслухали їх; показалося, що Яблонський є бактеріольогом зі Шлеська, а Пйонтковський походить з Варшави. Оба признались, що їх завернули з кількох країв, бо не мали віз; всеж таки вони хочуть дальше мандрувати. Еміґраційна влада дала їм безплатні паспорти й по 10 зол. на дорогу.

Іван таки вперся, не хоче йти. Він і за старий і за далеко і не знає, що і як.

Слово по слові, а з Івана зробився такий гайдамака, що треба його було у кайданки закувати тай до сусідного міста до суду відвести. За бунт.

Але добрий приклад зробив своє. Люди роєм потягнули у друге село до голосування.

II.

Наука в ліс не йде, а як у двачять осьмому році прийшли нові вибори, Іван був одним із перших, що потягнув у друге село до голосування.

Як йому по дорозі не радили ріжні людці, щоби не пхався, як не старалися його спинити при виборчому льокалі, Іван — тямлячи науку зперед шести літ — пхався що сили віддати свій голос.

Вже ось-ось допихався до дверей, вже тримав картку в руках. Хай всі бачать та знають, що Іван голосує. Він не дурний знов присидіти добу в арешті. А картку мав Іван добру, сам панотець дав йому її. Казав, що то найважніша картка.

Та заки Іван пропхався у двері, хтось заглянув у його картку тай давай видирати йому її із рук. Іван не давав, счинилася бійка, наробили крику про гайдамаку, бунтівника тай сердечний Іван знов опинився в арешті.

Тепер сидів вже за те, що хотів голосувати.

III.

За два роки Іван богато дечого научився. Не даром кажуть, що чоловік до смерти вчиться. Як прийшли нові вибори, Іван рішив, що голосувати піде. Придбав лише дві картки І тих і сих. Для безпеки.

Прийшла неділя виборів тай Іван десь коло полудня вибрався голосувати. Вже не спішився, як два роки тому. Погана тоді днина була, сікло дощем, зимний вітер пронизував тіло аж до костей. Підпираючися костуром брив Іван у болоті. В одній кишені мав одну картку, в другій другу. Йшов тай підсміхався, бо за пазухою мав ще третю, яку мав віддати при виборах, бо за те дістав від Мошка добрий півкватирок. А ще казав Мошко, що жидівський посол про нарід найліпше подбає. Може й правду казав, хто його знає.

Десь у половині дороги перепинили Івана якісь такі ніби паничі, ніби цивілі, а в кожного кашкет з орлом тай рушниця.

— Ти де? — питають.

— А на вибори, прошу панської ласки.

— Картку маєш? Який нумер?

Іван миттю доглупався, до чого воно йде. Самопевно сягнув у кишеню, щоби показати панам їхній нумер.

Але як лихо завізьметься на чоловіка, то і розум і хитрість нічого не поможе. Чи зі страху, чи з помилки сягнув Іван не в ту кишеню тай подав панам свою картку. Якраз із їх подвійним числом.

— — — — — — — — — — — —

З розбитим носом та посиняченим лицем вертав Іван до дому. З дороги завернув, вже навіть до голосування не пішов.

7. НЕ ДОГОДИВ.

Старший секретар Слимачок з роду віку партії „куди вітер віє“ тримався. Був і чорно-жовтий і синьо-червоно-білий і жовто-блакитний, а наприкінець на червоно-білого перемалювався.

Не те, щоби аж зараз метрику перелякирував. Що правда, то правда. Бо хоч пан старший секретар Слимачок не дуже так і віруючий був, а в четвертій ґімназійній, яку довелося через злобу учителів покинути, навіть до атеїстичного кружка належав, то все таки бачите: віра предків!

Традиції наш Слимачок тримався, бо традиція то історія, а історія то ми. І так довелося Слимачкові червоно-білим стати. Не щоби для користи поганої, а так, з переконання. У реґіональні — бачите — політики записався. А за тим пішли й почести й аванс, хоч Слимачок тільки із переконання реґіоналістом зробився.

Деякі галабурдники криво на те дивилися, але хтоби там на них зважав. Годіж всім догодити. Раціональна політика то ґрунт, а того в нас не було й за те ми покутуємо.

Великим чоловіком Слимачок став! Всюди його кличуть, всюди просять.

І на походи й на обходи й на річниці минулого, теперішнього й майбутнього. А він гордо як пава похожає, він — представник реґіонального народа. Бесідником навіть став.

„Ми, мовляв, сякі й такі, стоїмо кріпко“ і так дальше і дальше. А які оплески збирав! Аж завидно декому ставало...

Прийшла якось раз нова річниця. Когось у тюрму замкнули, чи із тюрми пустили. Прийшов приказ: прибрати святочно місто.

Кому приказ, а Слимачкові навіть охота. Адже він свій чоловік. Притаскав із хати образ із державним знаком, прибив на стіні свойого дому, зеленю прикрасив. І обдряпаний килим із бальконy долів пустив і наліпками всі вікна замазав.

Та тут якесь лихо його спокусило!

Згадав, що він свій, реґіональний і раптом традиція в ньому ожила. Думав, думав і видумав: образ з державним знаком жовто-блакитною лентою прибрав. Адже ще Плятон Костецький писав, що „як тройця так єдина...“

Прибрав і гордо попри свою хату манджає, усміхається до людей, що йдуть і аж очі тріщать. Бачите — мовляв — се я!

А там підбіг поліцай один, другий. Виганьбили, випсьочили, скілько влізло. І прикраси жовто-блакитні казали зняти. А на другий день староста на дві доби за зневагу державного знаку засудив.

Ледво Слимачок випросився — і до нині дивується, чим він не догодив. (Д. б.)

В річницю берестейських арештовань. У першу річницю арештовань послів, яких відтак тримали серед нестерпних умовин у берестейській тюрмі, польські часописи пригадують заяви членів уряду, головно Пілсудського, зперед року й виказують, що вже сам факт, що польським послам досі не виточено процесу, доказує, що арешти були безпідставні. Розписуючися широко про трагедію берестейських вязнів забуває польська преса, що ціла ця справа у порівнанні хочби з пацифікацією є дрібною, вже хочби ізза ріжниці числа жертв у обох випадках.

Також замовчує польська преса, що берестейські вязні Поляки давно на волі, а з Українців б. пос. Вислоцький сидить досі (на підставі судового присуду), а б. пос. Палів не може діждатися ні акту обвинувачення ні звільнення (за кавцією) й навіть не знає, защо його вже рік тримають у тюрмі. Є вязні Українці, що сидять у слідстві більш року (напр. Степан Семенюк з Рівного від квітня 1930.!), що аж голодівками мусять виборювати приспішення слідства чи доручення акту обвинувачення. Певно, що Полякам, бувшим воєводам, міністрам, кавалєрам високих ордерів, не до смаку була берестейська тюрма, але вони мусять тямити, що перед лицем права вони рівні з малими й найменшими Українцями, для яких режім Берестя є від літ хлібом насущним і проти цего вони ніколи не протестували.

Добираються до своїх. „Robotnik" (ч. 321) пише, що 1. вересня затримали три поліції інструктора „Związku zawod. robotników rolnych" Осипа Сосніцького, як вертав ровером зі службової поїздки. Казали йому піднести руки, забрали портфель з документами й прозиваючи його погано побили прикладами крісів до крови, скували руки й так казали йому провадити свій ровер. Як прийшли до Пултуска, Сосніцькому спухли руки, та незважаючи на це ще дві години не знимали з него кайдан. У поліційному арешті перетримали його 36 годин і сказали, що підозрівають його, що зробив ... грабунковий напад. Слідчий суддя переглянувши поліційний протокол звільнив Сосніцького пізнавши безпідставність обвинувачення.

„Robotnik" обурюється, що невинного чоловіка тримали 36 годин; у нас вязні тішилибися, якби їх арешт так коротко трівав.

Що діється у польських вязницях? У „Robotnik-у" (ч. 323.) читаємо таку нотатку: „Орган (жидівського) Бунду „Фолькцайтунґ" подає допис з Ґродна про таємну смерть молодого хлопця Менакера, учня ґроденської ремісничої школи. Дня 4. вересня привезли його тіло на жидівський цвинтар; щойно з цвинтара повідомила поліція матір Менакера про смерть сина. Мати бачила сина в вязниці дня 31. серпня — живого й здорового. Безсумніву справа вимагає строгого слідства; чейже не можуть люди умирати по тюрмах так якось таємно, без повідомлення родини про недугу, без засвідчення смерти, без лікарських оглядин".

Арештовання комуністичних письменників у Варшаві. Дня 10. вересня впала варшавська поліція до мешкання Ізаака Льва, де застала нараду визначних комуністичних діячів і арештувала трох письменників Яна Гемпля (дійсне імя: Мошко Ґриншпан) Владис. Броневського й Олександра Ватля. Як свідчать найдені касові рахунки, сягали місячні буджети цеї орґанізації 80 до 100 тисяч зл., а в часі штрайку варшавських трамвайників видано на пропаґанду 270 тисяч.

Засудили редактора. „Gazeta Bydgoska" принесла дня 31. грудня минулого року у статті „Моральне здичіння" опис відносин у берестейській тюрмі. За це прокуратор потягнув редактора до судової відповідальности, а редактор хотів перевести доказ правди зі зізнань свідків, бувших берестейських вязнів. Суд у Бидґощі згодився допустити цих свідків і розправа мала відбутися 5. березня ц. р. В останній хвилі Найв. суд переніс цей процес до Торуня, де він і відбувся в повітовому суді дня 12. вересня. Суд відкинув усі внески оборони, а головно не допустив зізнань бувших вязнів. По промовах прокуратора й оборонців засудив суд редактора Малиху „за словний вибрик при оцінці берестейських випадків" на три тижні арешту з завішенням виконання кари на два роки.

Хроніка міжнародніх подій.

Відносини між Китаєм і Японією загострилися, бо китайські війська розстріляли капітана японського ґенер. штабу Накамуру. На протест Японії Китай не відповів, а Японія змігцнює свої пригравичні ґарнізони.

*

Міжнародний Трибунал у Гаві, що вирішував справу німецько-австрійської митної унії, виніс постанову, що проект унії обмежує господарську незалежність Австрії. Проти митної унії голосували представники Франції, Еспанії, Італії, Польщі, Румунії, Колюмбії, Куби й Сальвадору. Доброзичливо до унії поставилися Зєдинені Держави Півн. Америки, Анґлія, Бельгія, Голяндія, Японія, Китай і Німеччина. Відношення голосів було, як бачимо 8 на 7.

*

Австрійський міністер Шобер, що був одним зі співтворців проекту німецько-австрійської митної унії, зголосив своє уступлення з уряду в звязку з невдачею свого проекту.

*

У Державнім Банку Зєдинених Держав Півн. Америки находиться 45 відсотків усіх запасів золота світа. До нагромадження такої кількости золота причинилася втеча капіталів головним чином з Европи до Америки.

*

Новий анґлійський уряд розділив 50 місць в такий спосіб між партії: 31 місць консерватистам, 11 лібералам, а 8 місць партії праці. Син премієра Мекдональда став віцеміністром.

*

Під конець першого дня нарад анґлійського парляменту голосували над заявою довіря для уряду. За заявою довіря голосувало 309 послів, проти 250. За урядом голосували всі консервативні й ліберали, 4 незалежні і 12 соціялістів (між ними 7 міністрів); проти уряду соціялісти й 3 незалежні.

*

В палаті громад заповів мін. скарбу Сновден, що недобір при кінці буджет. року винесе 74 міл. фунтів (понад 3 міліярди злотих).

*

Німецький уряд подав до публичного відома звіт про чисельний стан своєї армії й фльоти. Сухопутна армія числить сто тисяч рядовиків та 4500 старшин; воєнна фльота має 15 тисяч рядовиків і 1500 старшин. Про летунство та про цивільні військові і піввійськові орґанізації не дав уряд ніяких даних.

*

Анґлійські часописи пишуть, що після переведення стабілізації анґлійської валюти й упорядковання господарки король має дати титул льордів тром членам партії праці, що є у новому уряді, а саме Мекдональдові, Сновденові й Томасові.

*

У Льондоні розпочала наради друга анґлійсько-індуська „конференція круглого стола"; бере в ній участь 31 представників населення Індій. Ґанді приїхав уже до Льондону.

*

Минулого тижня принесли часописи вістку, що у Москві виконав Грузин Савнікідзе замах на Сталіна. Він думав, що убив Сталіна двома вистрілами з револьверу й тому убив себе; тимчасом Сталін удав убитого, а на ділі вийшов ціло з замаху.

*

Французькі часописи пишуть, що большевицький уряд приготовляє у звязку з річницею жовтневої революції загальну амнестію для всіх політичних еміґрантів. Здогадуються, що властивою цілею амнестійних проектів є бажання дати посторонним державам „доказ" про „зміну внутрішного режиму в СССР". Також хочуть большевики показати, що чуються так сильними, що не бояться повороту своїх політичних ворогів.

*

Деякі берлінські ґазети приносять допис з Будапешту, що Франція схиляється до того, щоби збільшити простір Угорщини. Франція має натискати на Чехословаччину, щоби та під деякими умовами звернула Угорщині землі між Комарном а Кошицями, які мають мадярське населення. Пригадують, що през. Масарик нераз говорив про можливість відступлення деяких земель Мадярам.

*

Ґітлерівська „Прайсіше Цайтунґ" обговорює конечність політичної й економічної злуки балтійських державок, головно Литви й Лотви, з Німеччиною. На думку того часопису, такий стан, як нині, не може над Балтиком довго тревати, бо балтійські держави творять лише перепону між Німеччиною й Росією. Як добровільно не погодяться на злуку, то колись „два млинські камені зітруть їх як зерно на муку".

*

У ночі з суботи на неділю 13. вересня провідник австрійського „Гаймшуцу" др. Пфрімер зробив замах стану в Австрії та проголосив себе диктатором. Його прихильники заняли в деяких містах державні будинки, але жандармерія й державне військо скоро усмирили замах та привернули спокій. Дра Пфрімера арештували, а шеф його штабу Равшер утік.

*

Тоїж ночи підложив хтось у віддалі 17 км від Будапешту пекольну машину на шляху залізничому. Поспішний поїзд, що їхав з Будапешту до Відня, впав у пропасть в насипу високого 30 метрів. Коло місця замаху найшли картку, а на ній було написане: „Як капіталістичний лад не дається нам праці, то самі здобудемо". Згинуло в катастрофі 25 осіб, 11 ранених. Розбитий паровіз і пять возів.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Новий часопис. Дня 5. вересня зачав у Львові виходити новий щоденник „Час" під редакцією відомого письменника й публіциста Миколи Голубця. Головне завдання часопису є інформація публики. Часопис має 4 сторони більшого формату; поодинокє число коштує 15 сот. Якби видавцям удалося при помочи цього часопису усунути з рук нашої публики, головно міської, чужі часописи, то вони вже тим самим зробилиби велике діло; та мабуть зачали добре діло у некориснім часі.

Ревізії й арешти. Державна поліція перевела 4. вересня ревізію в домі о. Степана Онишкевича в Купновичах, шукаючи летючок і комуністичні бібули. Ревізію перевели також у ст. теольоґії І. Томашівського та абітуріента М. Стаховича.

В Комарні перевела поліція ревізії й арештувала: студ. Ананію Перуна, монтера Осипа Перуна, маґістра прав Миколу Радовича, коопер. Івана Радовича, студентів Волод. Ленця, Івана Сороковського, абсольвентів ґімназ. Осипа Когута й Льва Дрімалика та міщанина Романа Калимона.

У Бібрці перезела поліція 4. вересня ряд ревізій по українських домах і арештувала: С. Коцюмбаса, Петра Пашкевича, А. Козакевича, Андрія Боднара, І. Коцюмбаса, Волод. Михалкевича та Святослава Рудого, всіх з Бібрки; Івана й Володимира Василика з Серник. П. Коржівну з Глібович вел. і ще кілька осіб з повіту. Всі сидять у поліційних арештах.

Із Самбірщини знані імена арештованих: Василя Ступницького, абс. прав у Городищу, Анатоля Сілецького в Лютовисках, інж. Омеляна Веца, Ярослава Майхра, студ. Івана Яремка, абс. ґімн. Михайла Яремка, Евгена Рудого, Івана Шембеля, Ярослава Гошки та секретаря філії „Просвіти" Гриця Кустрицького.

З нафтового басену знані досі такі імена арештованих: студенти Підгородецький Олександер і Тураш Мирослав, Сушків Володимир, Степан Ніклевич, Мар'ян Підгородецький і М. Сушків, робітники з Борислава; Микола Андрушків, Микола Коблик і Іван

Кунців з Мразниці; Михайло Гапкало, Павло Городиський, Мирослав Петрикевич, Д. Черникївна, Осип Яворський і Павло Бішко з Губич; Володимир Ількв, кооператор у Попелях; дир. пов. Союза Кооп. Іван Зарицький, кравець Петро Веприк, Петро Витвицький, Роман Попель, Ярослав Волошин, Іван Романюк, Ярослав Терлецький, Н. Романюківна, Іван Гаврилів, Юрко Гаврилів, Микола Зарицький, Стефа Уруська, Іван Сенюта, Микола Кушнір, Петро Драган, Федьо Муйла, М. Сенів, Микола Бабич, Василь Маців, Гриць Гнатів, Василь Веприк, Микола Добрянський, Михайло Добрянський і одна дівчина — всі з Тустанович. Дра Миколу Терлецького звільнили по кількох годинах, а всіх инших держать у підземних поліційних арештах у Бориславі. Декого забрали лише в сорочках, а деяким дісталося при арештованні.

В Дрогобичі арештовано 4. вересня: студ. мед. Володимира Кобільника, ст. філ. Мирослава Колодрубця, ст. мед. Василя Коцюбу, абс. філ. Володимира Городиського, студ. прав Івана Городиського, ст. прав Івана Яхна, абс. техн. Олексу Татарського, студ. тех. Богдана Коссака, ґімн. абс. Володимира Осередчука, ст. пол. Льва Криська, емер. Ілько Михацю й Омеляна Ґавдяка. Всіх арештованих по переслуханню, сфотоґрафованню й дактильоскопованню випущено по 48 годинах на волю, з вимком Кобільника й Криська. В неділю 6. вересня привезли зі Стрия арештованого студ. філ. Льва Сенишина та посадили у поліційних арештах.

У Сокальщині арештовано інж. Ковальського та студентів Мирослава Винникова, Володимира й Евгена Стефанишинів. Михайла Небожука, Ярослава Ткачика й Ярослава Булу та кількох молодих міщан, всіх чотирнацять осіб. Третого дня випустили одинацять, а задержали Булу, Небожука й Ткачика.

Державна поліція в Белзі придержала 4. вересня студ. техн. Степана Ґелу і студ. прав Михайла Мойсака й Петра Саноцького під закидом переховування зброї. Після списання протоколу їх звільнили. Той сам комендант казав голоситися у нього деяким громадянам з Белза, Прусинова, Жужеля, Цеблова, Перемислова, Осердова, Будинина й Махнівка й заявив, що вони всі обвинувачені за переховування зброї. Після переслухання всіх випущено на волю.

У Підлютім арештовано 4. вересня студ. політехніки Івана Кліща й відставлено до арешту в Долині.

У Сколім арештовано студ. Романа Кобилецького, Івана Бутковського, Ол. Федорику, Ор. Плавюка, Івана Норичку, Бр. Івасикова. Другого дня випущено І. Норичку, а заарештовано Володимира Бичковського й відставлено до суду у Стриї.

Одних ведуть на вул. Яховича, другі йдуть на равт. З нагоди відкриття „Східних Торгів“ приарештувала поліція велику кількість Українців у Львові. Вечером 5. вересня відбувся у воєводи равт, на якому — як доносить львівський „Час“ — були о. мітр. Войнаровський, о. кан. Ковальський, о. кан. Лопатинський, голова Укр. Кат. Союза през. Децикевич, дир. Мик. Заячківський, дир. Зем. Банку Кривуцький і Др. Константинович.

Після нападу під Печеніжином. Ще дня 31. серпня арештовано в Сопові під Печеніжином як підозрілих у нападі ґімназ. абітурієнтів Ґорюка й Якубяка, абсол. ґімназії Луцака та студ. політехніки Кузика, а в Печеніжині арештовано механіка Р. Сабадаша, почтиліона Майданського. У Коломиї арештовано Остафійчука й Лоточинського, а в Березові абсол. ґімн. Р. Ґеника. Зі Станіслава привезли арештованого Р. Степаняка, а десь з дороги Ільницького з Березова. По нічних переслуханнях відставлено до судових арештів Якубяка, Ґеника й тяжко побитого Ґорюка, а інших випустили на волю.

Ранений почтовий візник мав зізнати, що в нападі брав участь ґімн. абсольвент Микола Митлюк з Печеніжина. Мабуть на цій основі слідчі власти найшли й других учасників замаху, та заки вспіли їх приарештувати, всі три мали час перейти на Закарпаття. Тому судові власти оголосили дня 10. вересня стежні листи за Миколою Митлюком, Володим. Колтиком та Романом Барицьким-Кукурбою. Окружний суд у Коломиї звернувся вже до міністерства, щоби Польща зажадала негайно дипломатичним шляхом від уряду ЧСР. помочи в придержанні й арештованні цих учасників нападу.

Слідство в справі вбивства Т. Голуфка. У попередному числі ми писали, що польська преса подавала, що в лісах біля Дрогобича арештовано одного чи двох молодців як підозрілих у вбивстві Голуфка. Досі ця справа невияснена. Між ін. пише „Вєк нови“, що він з достовірного жерела довідався, що всякі поголоски про зловлення безпосередних виконавців вбивства на особі пок. Голуфка не полягають на правді. Спричинники досі не зловлені. З уваги на недостачу якихнебудь слідів слідство поступає поволи й є дуже утруднене.

Всеж таки деякі польські часописи подали імена тих здогадних убивників, що їх арештували в околиці Дрогобича. Один з них Ілько Бутрин з Яворівщини, якого пошукували як дезертира, а другий це студент Василь Фелишин(?) При них мали найти револьвери калібру 6·35 і 6·75, а саме з револьверів такого калібру вбито пок. Голуфка. Оба арештовані перечать, начеби вони були вбивниками Голуфка, а слідчим властям не вдалося досі найти ні один доказ, який стверджувавби підозріння слідства.

Звіт судової й поліційної влади розглядали три дні в мініст. внутр. справ і судівництва; додаткові пояснення про стан слідства давав у Варшаві і воєвода др. Ружнецький, який познакомився зі слідством в часі інспекції в Трускавці. На припоручення мін. судівництва назначено до слідства суддю для справ надзвичайної ваги Скоржинського і він уже приїхав до Дрогобича, щоби на місці вести дальше слідство.

Нова розправа посла В. Кохана. Найвищий суд поручив перевести ще раз розправу проти посла В. Кохана відносно віча в Чесанові; перша розправа відбулася в лютому ц. р. Після зізнань свідків, особливо нового свідка Мацейка, видав суд на основі вердикту суддів присяглих присуд, яким засудив п. Кохана на 4 місяці арешту. Ту кару відбув уже п. Кохан у слідстві.

Нові політичні процеси. Повітовий суд у Старому Самборі судив 25. серпня 26 молодців, в більшости ремісників та торговельних помічників і кількох студентів зі Старого Самбора, яким прокуратор закидав приналежність до нелеґального Товариства. Обвинувачені боронилися, що філія „Т-ва опіки над молоддю“ в Старому Самборі внесла до влади прохання на дозвіл заложити пластову секцію. Коли в 4-тижневому реченці не прийшла відмовна відповідь, розпочали вони правильну діяльність, аж доки в осени власти не розвязали „Пласту“ в цілому краю. Суд звільнив усіх від вини й кари, але заступник прокуратури зголосив відклик.

Дня 2. вересня відбулася перед окружним судом у Бережанах розправа проти Василя Кілина з Краснопущі обвинуваченого за підпал стирти пшениці в Плаучі великій минулої осени. Після переведеної розправи трибунал увільнив Кілина від вини й кари.

Перед окружним судом у Львові відбувалася від 10. до 12. вересня поновна розправа проти селянина Назара Заяця з Василева (пов. Рава руська). Весною засудив був його суд у Львові за підпал стирт на 5 літ тюрми, але Найвищий суд зніс цей вирок і зарядив переведення нової розправи. Обвинувачений зізнав, що до підпалу признався на поліції під впливом побоїв. Свідок Францішка Квятковська, бувша господиня на постерунку в Жнятині зізнала, що Заяця підчас переслухань заперли в пивниці, де він так кричав цілу ніч, що не могла спати. На другий день бачила Заяця побитого й замазаного; він просив у неї ножа, щоби заподіяти собі смерть і сказав, що мусів признатися, щоби перестали його бити. Про побої зізнавав також свідок Гр. Федорович, що у першому процесі був обвинуваченим. Прокуратор поставив внесок переведення льокальної візії у Жнятині, чи в пивниці є того рода уладження, на яких можнаби чоловіка підвісити. (Чи за рік не був час їх усунути? — Ред.) Суд уэгляднив внески прокуратора й відложив розправу до 21. вересня.

Вже й косарі леґітимують. Під таким заголовком читаємо у 202. ч. „Діла“ осьцо: Абсольвент техніки Роман Голод ішов 7. 9. зі стації Винники до Дмитрович. У Чижках обскочило його 7 косарів і жадали леґітимації, бо він виглядав для них „бардзо подейжани“. Коли студент заявив, що йому не хочеться леґітимуватися перед неуправненими до того особами, намагалися косарі погрозами вимогти від нього леґітимацію й пішли за ним до Дмитрович. Діставши від війта інформації про студента, відгрожувалися ще, що подадуть його до жандармерії за те, що не хотів перед ними леґітимуватися.

Світла й тіни села Вербіжа (коло Белза). Наше село „забуте Богом і людьми“, здане на власні сили. Колись спало сном блаженних. Сьогодні, завдяки невсипущій праці місцевого студентства й молоді стало воно одним із перших сіл у Белзчині. Саме село мале й убоге, дуже потерпіло в часі пацифікації. Є у нас читальня „Просвіти“, кооператива й молочарня. Був і „Сокіл“, який дуже гарно розвивався, та в 1929 р. його розвязали. Місцева читальня, в якій до сьогодні лишилися сліди минулої осени, міститься в громадському домі. Тепер двигається вона з упадку, відколи провід опинився в руках солідних одиниць, як голова, п. Покідко Мик., секр. п. Покідко Мих. і інші. У чит. зорґанізована тепер наша молодь, але лише хлопці, бо жіноцтво взагалі нічим не займається. Цего року обходить наша читальня Ювілей 20-ліття свого існовання; з цеї нагоди відбулося у нас 19. VII. ц. р. Ювілейне свято, уряджене й переведене місцевими студентами Покідками при допомозі всеї молоді. Свято випало дуже гарно, але треба завважати, що старші громадяни, — на жаль — цілком не зацікавилися цею справою.

Кооператива й молочарня розвиваються також дуже гарно; веде тут все п. Огороднік Іван. Кооператива має власний дім з площею, який закупила в громади. Лише наші кооператори повинні знати про це, що товарі береться в П. С. К, а не в Жидів. 30. VII. ц. р. урядила Надзірна Рада кооперативне свято, на якому пізнали наші старші громадяни, що лише молодь може перевести все як слід. Свято цілком не вдалося, бо буфет і музика це ще не є свято. Повинно це бути наукою на будуче. Тут мусимо напятнувати поведінку кількох сусідних „патріотів“, які прибули на свято лише тому, щоби напитися. Лише з трудом вдалося випросити їх з молочарні, з якої хотіли зробити шинк. Присутний на Святі пос. Кохан не міг говорити, бо аранжери свята не подали в програмі до староства промови.

Ще лишається школа. Мовою навчання була все в нашій школі українська мова, бо наше село чисто українське, за виймком 3 родин Мазурів-кольоністів. Та несподівано у липні ц. р. прийшло до нас із кураторії рішення, яким вона на бажання батьків польських дітей заміняє в нашій школі українську мову навчання на польську. Батьки дітей у шкільнім віці внесли протест проти цего рішення до міністерства, бо всіх польських дітей у шкільному віці є у нас до 10. Де взялася відповідна кількість польських дітей, яких батьки заявилися за польською мовою навчання, це остає для всіх тайною. Розяснити її може лише місцева учителька п. Вавжишинувна, яку так дуже разять українські пісні нашої молоді й яка всіми силами змагає до знищення в селі всего, що українське. Даремна це праця. Вже малі діти заявляють у школі, що вони Українці і не будуть ані молитися ані співати по польськи.

Дуже дається відчувати у нас брак власного Народного Дому. Читальню кожної хвилини можуть викинути з громадського дому, а в кооперативі нема місця. Отже що тоді? Вже треба над цим застановитися. В ювилейному році читальні повинен теперішний Виділ чимскорше започаткувати „фонд будови Народ. Дому“ та вибрати постійний комітет будови Народного Дому. До праці повинна взятися молодь, а старші напевно поможуть.

Лише до праці! *В.*

Даремний ваш труд! Ще в липні ц. р. вломилися були невідомі справники до молочарської станиці в Остапю й забрали складові частини машин вартости 30 доляр. на шкоду „Районової молочарні“ в Вікні. Цей факт вже тоді доказував, що молочарня в окрузі є комусь сіллю в оці.

При кінці серпня повибивано вікна молочареві і ще пятьом найсвідомішим громадянам. Один і другий факт тісно зі собою вяжеться і говорить сам за себе.

Розвязання „Стшельца“ у Глібові. Вкінці зрозуміла навіть адміністраційна влада в Скалаті високу „моральну вартість“ організації „стшельців“ у Глібові, які за короткий час свойого існування доконали таких більших „геройств“: повибивали вікна в читальні, побили кількох Українців, одного простріли з карабіна (нічого зрештою дивного — бож тому вони називаються „стшельци“) — і розвязала його. Шкода, що тільки в тому одному випадку, бо й другі своїми „подвигами“ дуже до нього подібні, а навіть мають більші „заслуги“.

НОВІ КНИЖКИ.

Віталій Юрченко: **„Пекло на землі“** *(В Усевлоні ОҐПУ та втеча звідтіль). Вид. кооп. „Червона Калина“ Львів 1931. стор. 211.*

Хто читав *„Шляхами на Соловки“*, цей бере нову книжку з великою цікавістю до рук тай читає скоро, щоби довідатися від очевидця правди про ці страшні Соловки. Цікавість читача зростає з кождою сторінкою, бо зміст її страшний, так що автор не міг підобрати кращого заголовку для книжки як „Пекло на землі“. Просто не хочеться вірити, щоби в нинішних часах діялися такі страшні звірства, а найприкріше виглядає це тому, що допускаються тих страшних насильств люди, які вже тут на землі хотіли ущасливити всіх „рабочих“. По мою думку належалоби сю книжку перекласти на чужі мови, щоби й чужинці довідалися про ці страшні злочини. Кілько то книжок німецьких чи французьких стало дуже голосними, хотяй своїм змістом не вмилися до нашої книжки. Впрочім тамті книжки малюють воєнні картини, то по них можна вже сподіватися, що їх зміст буде страшний. Се все однак, що малює Юрченко в своїй книжці, діється в часі мира...

Книжка Юрченка складається з чотирох розділів: І. *На місце „ісправленія“* (стор. 5—48), II. *Сірі усевлонські будні* (стор. 49—152), III. *Подих весни* (стор. 152—182), IV. *Душа рветься на волю* (стор. 183—211). Годі тут переповідати зміст книжки, бо він такий цікавий, що требаби переписувати книжку. Всетаки хотівби я згадати про один „пролетарський“ подвиг. В одній ґрупі засланців вибух бунт, бо люди не могли видержати сього страшного життя. Бунт здавлено, а кількох збунтованих, начальство присудило живцем спалити! „Горіли сердешні вязні, пекло кожного коло серця. Один селянин, побачивши на вогні людину, ахнув і задубів“. Чиж треба ще страшнішого прикладу на большевицьку „справедливість“? Поминувши ці страшні обставини, серед яких засланці живуть, голод, холод, брак взуття і одягів серед страшних снігів і морозів, начальство ще цинічно вимагає від сих нещасних людей, щоби вони святкували соціялістичні „свята“ тай хвалили соціялістичний державний лад. Се вже найбільше вирафінована злоба! Не дивниця отже, що автор не міг довше видержати серед таких пекольних відносин і що рішився тікати з сього пекла, або як автор сам каже „з ями плачу, страждань і смерти“. В третій книжці має автор представити саму втечу крізь безмежні дикі простори далекої півночи. *І. М.*

ВСЯЧИНА.

Успіхи берлінського виставового сезону. Рік 1931. був одним великим виставовим сезоном у Берліні. Безперечно найважнішою була будівельна виставка, що тревала від травня до серпня, але не менш важними були й другі, як радіотехнічна, ґрамофонова, бюровотехнічна, автомобільна і т.п. Завданям всіх тих виставок було познакомити публику з всякими новими удосконаленями в области техніки і дати їй змогу розглянутись в всьому та вибрати для себе що найкраще. Рівночасно з тим фірми мали надію на успіх в розпродажі своїх виробів. Богато шкоди нанесла німецькій промисловости остання криза і попит за товарами значно впав. Всежтаки індустрія не жахається перед видатками на виставку, бо можливо, що виставки богато причиняться до зменшення кризи й разом із тим безробіття.

Цифри кажуть про все найкраще. В виставках взяло участь яких 4000 ріжних фірм. Всі виставки разом тревали 132 дні. Занятих було в цілому 28 великих галь з площею яких 200000 кв. метр. Всіх відвідувачів було 2,2 міліонів. На час виставок влаштовано було в Берліні 262 національних і інтернаціональних конґресів і 191 товариських поїздок спеціяльними поїздами. На загал в останньому часі скількість чужинців у Берліні зменшилась, але не дуже богато. Пересічно можна рахувати, що яких 10% всіх чужинців, це були відвідувачі виставки, цебто яких 200000 людей. Великі маси відвідувачів притягала до себе сільсько господарська виставка, а відтак автомобільна та будівельна. Вкінці йдуть виставки радіотехнічна, ґрамофонова, бюрово-технічна, і другі менші.

Який був успіх у ріжних фірм, що брали участь на виставках, цього нині ще годі сказати, бо жадні цифри з тої области ще не опубліковані.

Холера в Азії. В країні Іраку, головно над рікою Тигром шириться епідемія грізної холєри. Продовж серпня записано 730 випадків недуги з того 380 випадків смерти. У місті Амара занотовано 51 випадків смерти на 60 випадків недуги.

Чума в Барсельоні. В столиці Катальонії Барсельонії вибухла чума. Театри, кіна, ресторани й школи зачинені; трамваї не курсують, а вулиці пусті, бо люди бояться виходити.

Подорож „Цепеліна“ до Бразилії. Повітроплав „Ґраф Цепелін“ вернувши з подорожі на північ облетів недавно довкола Анґлії, а з початком вересня летів до Бразилії. Шлях 8000 км перебув він за три дні й ночі. Крім залоги було на покладі 12 пасажирів. Повітроплав вернув 7. вересня до Фрідріхсгафен; поворот тривав три години довше як лет до Бразилії. З Бразилії привіз 10 подорожних і біля 100 кґ. почти.

Молодь села Бандрова коло Устрік зложила на політичних вязнів 25 зл. Гроші доручено Комітетови у Перемишлі.

ВИДІЛ ФІЛІЇ ТОВ. „ПРОСВІТА“ в ПІДГАЙЦЯХ повідомляє, що у неділю 27. вересня ц. р. буде відсвятковане

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО

40-ЛІТНОГО ІСТНУВАННЯ ТОВАРИСТВА

з такою програмою:

I. частина: 1) О год. 9 ранком в місцевій церкві Архієрейська Служба Божа. 2) Процесійний похід на міський цвинтар на гроби Добродіїв „Просвіти“ бл. п. о. Станислава Новосада, Теклі й Дмитра Маркутів. 3) Панахида й проповідь.

II. частина: СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ під голим небом на Старім-Місті з таким порядком: 1) Відкриття свята. 2) Привіти. 3) Виступи читальняних хорів. 4) Промова Голови Тов. „Просвіта“ у Львові“. 5) Виступи читальняних оркестр. 6) Закінчення свята.

Передвоєнних освітніх діячів Підгаєччини і всіх громадян просить о співучасть в святі

ВИДІЛ.

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.